

1940 (2023-2024) – Nr. 1
ingediend op 5 januari 2024 (2023-2024)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Freya Perdaens en Mieke Schauvliege

over de projecten Digitaal Statiegeld

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;

Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;

Stijn De Roo, Tinne Rombouts;

Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;

Staf Aerts, Mieke Schauvliege;

Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;

Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;

Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;

Bart Tommelein, Bart Van Hulle;

Johan Danen, Chris Steenwegen;

Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting door de OVAM	4
1.1.	Conceptnota Statiegeld	4
1.2.	Pilootprojecten organisatorisch	4
1.3.	Evaluatiecriteria	5
1.4.	Conclusies	8
1.5.	Aanbevelingen	8
2.	Vragen van de commissieleden	9
2.1.	Tussenkost van Mieke Schauvliege	9
2.2.	Tussenkost van Willem-Frederik Schiltz	10
2.3.	Tussenkost van Maxim Veys	11
2.4.	Tussenkost van Freya Perdaens	12
2.5.	Tussenkost van Tinne Rombouts	13
2.6.	Tussenkost van Leo Pieters	14
2.7.	Tussenkost van Gwenny De Vroe	15
3.	Antwoorden door de sprekers	16
3.1.	Antwoorden door Fost Plus	16
3.2.	Antwoorden door de OVAM	18
4.	Bijkomende vragen van de commissieleden	19
4.1.	Tweede tussenkomst van Mieke Schauvliege	19
4.2.	Tweede tussenkomst van Maxim Veys	20
4.3.	Tweede tussenkomst van Tinne Rombouts	20
4.4.	Tweede tussenkomst van Freya Perdaens	21
4.5.	Opmerking van Tinne Rombouts	21
4.6.	Tweede tussenkomst van Leo Pieters	22
4.7.	Tweede tussenkomst van Gwenny De Vroe	22
4.8.	Opmerking van Leo Pieters	22
4.9.	Slotopmerking van Gwenny De Vroe	22
5.	Bijkomende antwoorden door de sprekers	23
6.	Slotopmerkingen	24
	Gebruikte afkortingen	25

Bijlage: zie [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op 13 december 2023 hield de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie een hoorzitting over de proefprojecten Digitaal Statiegeld. Dit naar aanleiding van het verwachte eindrapport over de proefprojecten Digitaal Statiegeld. Het rapport werd net voor de commissievergadering ook aan de commissieleden bezorgd.

In de commissie waren volgende sprekers van de OVAM te gast voor een toelichting:

- Werner Annaert, administrateur-generaal;
- Luc Goeteyn, afdelingshoofd;
- Anne D'Haese, stafmedewerker.

De getoonde presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Daarnaast waren volgende personen van Fost Plus aanwezig om op vragen van de leden te kunnen antwoorden:

- Steven Boussemaere, director innovation & business development;
- Veerle Put, head of strategic projects.

1. Toelichting door de OVAM

Werner Annaert, administrateur-generaal van de OVAM, ziet de hoorzitting als een moment om terug te blikken op wat men al gedaan heeft en in het bijzonder om naar de pilootprojecten te kijken.

1.1. Conceptnota Statiegeld

Ter inleiding brengt hij de conceptnota over statiegeld in herinnering. Het uitgangspunt was om in 2025 een statiegeldsysteem in te voeren voor blik en pet, zonder verplichte terugname bij eindverkopers, in samenwerking met het Waalse en het Brussels-Hoofdstedelijke Gewest. In de conceptnota werd een digitaal systeem naar voren geschoven. In 2023 moest al op het terrein worden aangetoond dat de digitale vorm kon werken. Als er onoplosbare problemen zouden opduiken, zou alsnog naar een ander systeem worden gekeken. De beslissing zou dan eind 2023 worden genomen.

1.2. Pilootprojecten organisatorisch

Werner Annaert zoomt vervolgens in op de pilootprojecten. Die vonden eerst plaats in gesloten omgevingen, op de Corda Campus in Hasselt en in het KBC-hoofdkwartier in Leuven, en dat gedurende een beperkte termijn, met een focus op de technische haalbaarheid. Vervolgens heeft Fost Plus het initiatief genomen tot pilootprojecten in halfopen en open omgevingen, namelijk in Bobbejaanland en Center Parcs, en aansluitend daarop een zone in Wenduine (deelgemeente van De Haan). Daar lag de focus op de effectieve resultaten op het terrein en de impact op zwerfvuil. Daarbij waren er drie mogelijkheden: de consument scant met de eigen smartphone de QR-code, ofwel gebeurt dat met een thuisscanner, ofwel wordt de scanning door een derde gedaan op een centrale locatie.

De testen werden begeleid door een stuurgroep en een klankbordgroep. De stuurgroep was samengesteld uit de partners die het uiteindelijke statiegeldsysteem ook in de praktijk vorm zullen moeten geven: het gewest, de verpakkingindustrie, de lokale besturen en hun afvalintercommunales. De uitgebreide klankbordgroep werd samengesteld uit verschillende stakeholders. De twee andere gewesten waren zowel in de stuurgroep (via de IVC) als in de klankbordgroep vertegenwoordigd.

1.3. Evaluatiecriteria

Luc Goeteyn, afdelingshoofd van de OVAM, licht de belangrijkste conclusies en bevindingen van het piloottraject over digitaal statiegeld toe. In een rapport daarover worden de vijf evaluatiecriteria beoordeeld die geciteerd zijn in de conceptnota van de Vlaamse Regering eind 2022. De OVAM heeft er nog twee aan toegevoegd: de betaalbaarheid en juridische aspecten.

De eerste vijf criteria splitst de spreker in twee niveaus op: er zijn de proefprojecten op zich, die uiteraard kleinschalig en kortlopend geweest zijn, en er is ook per criterium bekeken welke conclusies men eruit kan trekken met het oog op een mogelijke uitrol en een opschaling van het digitale systeem.

1.3.1. Operationele toepasbaarheid

Wat betreft het eerste criterium, de operationele toepasbaarheid op het niveau van de pilootprojecten, stelt de OVAM vast dat de technologie als dusdanig robuust gebleken is. De verschillende platformen zijn 100 procent operationeel gebleven. Er wordt gewerkt met codes, deels bestickerd en in de tweede fase ook al voor een stukje geprint. Ook daar zijn geen essentiële problemen vastgesteld. Af en toe kwam er wel eens een sticker los of was er een leesfout, vooral bij verouderde gsm-toestellen, een probleem dat wellicht vrij snel zal uitfaseren.

Ook het inzetten van de thuisscanner heeft overwegend positieve indicaties opgeleverd. Daar werden geen knelpunten vastgesteld.

Bij publieke vuilnisbakken is er mogelijk wel een probleem op het vlak van de leesbaarheid in beboste zones en bij het mogelijk verplaatsen van die recipiënten omdat de coördinaten opgeladen zijn in het systeem. Als men dan die vuilnisbakken verplaatst, dan herkent het systeem de coördinaten van de recipiënten niet meer. Dat moet technisch gezien nog worden getackeld.

Wat betreft de veiligheid van het systeem, is er op geen enkele manier een incident gerapporteerd met betrekking tot de IT-security of een cyberrisico.

Wat betekent dat dan naar mogelijke opschaling? De OVAM denkt dat de architectuur die gebruikt is voor de proefprojecten solide is en ook opschaalbaar. Het printen van de codes is technisch mogelijk, maar kan dat voldoende snel opgeschaald worden? De signalen van de producenten liepen een beetje uiteen, maar dat leek zeker haalbaar te zijn.

Een belangrijk aandachtspunt is het eventueel inzetten van publieke vuilnisbakken. Dat moet in overleg met steden en gemeenten en intercommunales worden bekeken. In principe spreekt men over een zeer groot aantal recipiënten. Er is een inschatting gemaakt dat voor een volledige uitrol daarvan een termijn van drie jaar nodig is.

Ook wat betreft de uitrol van het systeem van de thuisscanner zijn er nog een aantal zaken die beantwoord moeten worden: Over hoeveel apparaten gaat het? Hoe moeten die juist verdeeld worden? Wie draagt daar de kosten voor?

Wat betreft het algemene veiligheidssysteem, is het nodig om een aantal technische en organisatorische maatregelen te nemen om het hele systeem in lijn te brengen met het informatieclassificatienetwerk dat door de Vlaamse overheid gehanteerd wordt.

1.3.2. Toegankelijkheid

Voor het criterium toegankelijkheid zijn er een aantal aandachtspunten. Ten eerste geografisch: in zones met een beperkte of geen internetdekking, is het niet evident om het systeem te gaan toepassen. Nog belangrijker is dat het digitaal systeem niet evident zal zijn voor een aantal doelgroepen: mensen met een beperkte digitale bekwaamheid of die niet over een smartphone beschikken, zoals ouderen en laaggeschoolden, en gebruikers die niet beschikken over een bankrekening, zoals jongeren, daklozen en mensen met beperkingen.

In welke mate zijn producten die gecodeerd werden ook effectief gescand om het statiegeld opnieuw te innen? Dat was wisselend doorheen de pilootprojecten. Het was hoger in de gesloten omgeving, lager in de meer open omgeving. Zeker in de open omgeving was er een stijgende trendlijn wat betreft het herhaald gebruik. Naarmate gebruikers dus kunnen kennismaken van het systeem, verlaagt de drempel om het in de toekomst verder te gebruiken.

De meerderheid van de gebruikers is voldoende positief om te zeggen dat ze ermee verdergaat. Het is niet onlogisch dat de hoogste tevredenheid vastgesteld is bij de jongeren en de laagste bij de 65-plussers.

Er is ook een niet onaanzienlijke groep van bezoekers die bewust niet deelgenomen heeft aan het systeem, soms om technische problemen, maar ook om meer principiële problemen omdat mensen bevreesd zijn dat het systeem de privacy zou kunnen schaden.

Als men polst naar de bereidheid om het digitaal systeem ook later te gebruiken in het dagelijks leven, dan is er een vergelijkbaar beeld.

Luc Goeteyn concludeert dat er zeker een draagvlak voor een digitaal systeem aanwezig is, maar op dit moment is het nog geen volledig inclusief systeem. Een aanvulling met alternatieve inzamelpunten zal noodzakelijk zijn.

Wat betreft het wisselend beeld met betrekking tot de scanratio's, kan het gebruik van thuis-scanners zeker een element zijn om drempelverlagend te werken en om de scanratio nog substantieel op te trekken. Maar het geeft ook aan dat bij een eventuele uitrol een intensieve rol weggelegd zal zijn voor een hele cluster flankerende maatregelen op het vlak van communicatie en begeleiding.

1.3.3. Doeltreffendheid

Luc Goeteyn zegt dat het erg moeilijk is om finale conclusies te trekken over de doeltreffendheid van pilootprojecten die op beperkte schaal en met een korte looptijd zijn georganiseerd. In Bobbejaanland bijvoorbeeld toonden de absolute cijfers een daling van het zwerfvuil. Een correctie met bezoekersaantallen bevestigde deze daling; een correctie op basis van verkoopcijfers deed dat niet. Bovendien bleek de verhouding tussen items met code en items zonder code in het zwerfvuil grosso modo stabiel te blijven. De impact is dus nog niet zo duidelijk. Hij was wellicht eerder het gevolg van het integraal toegepaste systeem, dus inclusief communicatie en directe begeleiding, dan van het statiegeld alleen. De conclusies in Center Parcs waren nog moeilijker te trekken. Er werd wel een daling van het aantal gecodeerde items in het zwerfvuil aangetroffen, maar de gegevens voor verdere analyse ontbraken. Ook in Wenduine konden geen conclusies worden getrokken, omdat er amper items in het zwerfvuil zaten. Wenduine is dus alleszins een propere (deel)gemeente.

De basisconclusie over een opschaling blijft dezelfde: het is niet duidelijk of digitale systemen effectiever zijn dan fysieke. Om daarover meer te weten, zou de studie

van de Waalse collega's moeten worden bekeken, die meer is ingegaan op een vergelijking tussen de verschillende statiegeldsystemen. Alleszins kan worden gesteld dat, welk systeem er ook wordt uitgerold, het altijd met een heel gerichte communicatie en directe begeleiding van een aantal doelgroepen zal moeten gebeuren. Als er wordt gewerkt met publieke vuilnisbakken of alternatieve inzamel-punten, is ook een gedetailleerd implementatieplan nodig.

1.3.4. *Fraudegevoeligheid*

Wat fraudegevoeligheid betreft, blijkt het systeem sluitend voor dubbele betaling van gecodeerde items. Items kunnen nog wel in het zwerfvuil terecht komen doordat men het statiegeld int zonder ze op een correcte manier weg te werpen. Hoewel die problematiek beheersbaar is, is hij toch niet verwaarloosbaar. Er blijven ook nog een aantal andere risico's, zoals het scannen zonder drank te kopen of het fotograferen van codes. Dat zijn aandachtspunten voor de verdere ontwikkeling van het systeem. Op systemisch niveau werden geen misbruiken of pogingen daartoe, bijvoorbeeld hacking, vastgesteld. Bij de opschaling moet worden nagegaan hoe het risico op fraude verder kan worden ingeperkt, al zal geen enkel systeem volledig sluitend zijn. De belangrijkste correctie is die om met de recipiënten van een 'proof of proximity' – het scannen van het recipiënt – naar een 'proof of disposal' – de registratie van het werkelijk deponeren in het recipiënt – te gaan. Hier rijst wel de vraag naar de verhouding tussen kosten en baten.

1.3.5. *Privacy*

Er werden bij de pilootprojecten geen inbreuken vastgesteld of er kwamen geen klachten met betrekking tot privacy. Gegevens werden na dertig dagen vernietigd. In een op de vier gevallen bleek, bewust of onbewust, de geolocatie op de gsm, noodzakelijk voor de werking van het systeem, gedeactiveerd te zijn. En 3 van de 38 respondenten in de survey gaven aan bewust niet in het systeem te stappen vanwege de privacygevoeligheid. Bij de opschaling moet hoe dan ook een impact-assessment en een GEB worden uitgevoerd, dat is juridisch verplicht. Die GEB beoordeelt de verwerking van data, het doel ervan en de verhouding tussen doel en middel, het risico voor de vrijheid van de betrokkenen en de maatregelen om die risico's te tackelen. Een positief advies van de toezichthoudende autoriteiten over de GEB is een voorwaarde om het systeem operationeel te maken.

1.3.6. *Betaalbaarheid*

Luc Goeteyn gaat vervolgens in op het aspect betaalbaarheid. Heel wat kostendrijvers beïnvloeden het financiële model: het IT-systeem, de printkosten, de uitbouw van de infrastructuur, de verdeling en opvolging van thuis-scanners, de verdeling van QR-codes, onderhoudskosten; communicatie. Ze werden nog niet allemaal onderzocht op financiële implicaties, maar de inschatting zit in een vork tussen 1,5 en 3 eurocent per unit. Rekening houdend met 4,3 miljard verpakkingen binnen de scope van het systeem, betekent dat een ruw ingeschatte kostprijs van 60 tot 150 miljoen euro. Met de ingeschatte printkosten van 1 eurocent per unit daarbovenop, komt er nog eens 40 miljoen euro bij. Dat brengt de financiële brutokosten van het systeem op 100 tot 200 miljoen euro, zonder overhead, marketing en communicatie.

Het statiegeldsysteem genereert ook financiële middelen, omdat niet alle consumenten hun statiegeld innen. Dat blijkt uit de proefprojecten en uit voorbeelden uit het buitenland.

Het is moeilijk om in te schatten welke proportie van het statiegeld niet zal worden geïnd, daarom kan ook de omvang van de financiële opbrengsten niet worden geschat. Luc Goeteyn stelt dat die proportie wellicht zal evolueren doorheen de tijd: naarmate mensen het systeem leren kennen, zal die dalen.

Op het moment van de hoorzitting kan er geen inschatting worden gemaakt. Er wordt gedacht aan een premie van 20 cent per item. Als 1 procent van de verkochte verpakkingen niet wordt geïnd, levert dat een opbrengst van 8,6 miljoen euro op.

De stuurgroep is van mening dat de financiële opbrengst binnen het systeem beschikbaar moet blijven voor investeringen, de uitbouw, verbeteringen, het onderhoud en andere mogelijke kosten aan het systeem. Om dat verder te verankeren is er een wettelijk kader nodig.

1.3.7. *Juridische aspecten*

Er zijn nog enkele juridische vraagstukken. Uit de adviezen blijkt dat de aanbestedingsplicht afhangt van de actor die het systeem finaal in de markt zal zetten. Initieel was het onduidelijk of dat op het niveau van entiteiten moet worden bekeken, of op het niveau van projecten.

De juridische adviezen geven op het moment van de hoorzitting aan dat dat op het niveau van een entiteit moet worden bekeken, onafhankelijk van het project en de omvang van het project. Als Fost Plus het in de markt zou zetten, is er strikt juridisch geen aanbestedingsplicht conform de wetgeving rond de overheidsopdrachten. Dat neemt niet weg dat het aangeraden is om maximaal in de geest van die wetgeving te werken.

Op Europees niveau zijn er ook enkele ontwikkelingen. Er komt een nieuwe Verpakingsverordening aan. Waarschijnlijk zal dat ook een verplichting tot het instellen van een statiegeldsysteem omvatten. De (voorlopige) timing hiervoor is begin 2029. Er zullen wellicht mogelijkheden komen om daar vrijstellingen voor te krijgen.

Er werd ook gekeken in welke mate een statiegeldsysteem conform is met het interne vrije verkeer van goederen binnen de EU. De OVAM verwacht geen problemen, aangezien er in andere lidstaten al statiegeldsystemen bestaan, maar het finale advies moeten ze nog krijgen.

1.4. Conclusies

Luc Goeteyn formuleert enkele conclusies. Het is duidelijk dat het niet evident zal zijn om alle deelcomponenten van het systeem tegen 2025 te implementeren. De ontdebeldde vuilnisbakken en de nodige inzamelpunten moeten nog verder worden uitgewerkt.

Vanwege de timing en in functie van de inclusiviteit van het systeem, acht de stuurgroep het noodzakelijk om het digitaal statiegeld te flankeren door een aantal bijkomende breed toegankelijke inzamelpunten. Producenten en sorteercentra moeten de tijd krijgen om hun lijnen en logistiek aan te passen. Dat kan pas gebeuren nadat het wettelijke kader is vastgelegd, maar dat zal niet eenvoudig zijn. Het is aangewezen om alvast te starten op basis van de nieuwe erkenning van Fost Plus.

1.5. Aanbevelingen

De stuurgroep formuleert de volgende aanbevelingen. In de conceptnota van de Vlaamse Regering in 2020 stond dat het systeem niet zou kunnen doorgaan als er onoplosbare problemen waren. Er werden tot nu toe geen onoplosbare problemen vastgesteld. Er zijn wel enkele belangrijke aandachtspunten vastgesteld die nog aangepakt moeten worden. Het allerbelangrijkste is dat er een gedetailleerd implementatieplan komt. De volgende zaken kunnen daarin worden vastgelegd: de eventuele inzet van straatvuilnisbakken, een minimale spreiding van bijkomende

breed toegankelijke inzamelpunten, de keuze van de locaties daarvoor en de concrete uitwerking van de verdeling van thuis scanners.

Er zijn nog verdere aandachtspunten voor meer technische aspecten. Er zijn risico's voor de dataveiligheid verbonden aan de nieuwe technologie die inherent is aan het project. Hierdoor bestaan er risico's voor de rechten en vrijheden van personen. Op korte termijn wordt er in een effectbeoordeling op de gegevensbescherming voorzien. Die zal voor advies worden voorgelegd aan een toezichhoudende autoriteit.

Voor de dataveiligheid moet duidelijk worden verankerd dat degene die het systeem op de markt brengt, moet voldoen aan het informatieclassificatieraamwerk van de Vlaamse overheid. In de verdere toepassing van het systeem moet er een periodieke audit uitgevoerd worden, om te zien of de conformiteit duurzaam verzekerd kan worden.

Voor de fraudebestrijding is het de aanbeveling om het basisscenario dat dit jaar werd uitgetest, op te schalen in de mate van het mogelijke. Er moet een wettelijk kader worden opgesteld dat de minimumeisen van het systeem vastlegt, de taken van een beheersorganisatie definieert, en ook aangeeft hoe de besteding van de middelen die worden gegenereerd zal gebeuren.

Er zal een beheersorgaan moeten worden opgericht of worden aangeduid dat zal zorgen voor de uitrol en het beheer van een statiegeldsysteem. Dat beheersorgaan zal ook de belangrijke taak hebben om in te zetten op de flankerende communicatie.

2. Vragen van de commissieleden

2.1. Tussenkomen van Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege wijst erop dat ze het eindrapport vlak voor de vergadering heeft ontvangen en de conclusies voor het eerst hoort. Ze betreurt dat niet de volledige stuurgroep aanwezig is. Bij de VVSG hoorde ze immers andere conclusies. Komen de conclusies en aanbevelingen van het rapport van heel de stuurgroep? Er is ook een grote discrepantie tussen de conclusies, de aanbevelingen en de opmerkingen die de VVSG haar heeft nagestuurd. Toch moet er voor het uitrollen van een statiegeldsysteem een duidelijke participatie van de lokale besturen zijn, maar die zeggen dat ze niet zullen meewerken en dat alle kosten voor Fost Plus moeten zijn.

Er is ook een onderzoek uitgevoerd in opdracht van minister Céline Tellier. Dat concludeert dat statiegeld op basis van een fysieke retour het beste systeem is. De genodigden hebben alleen geprobeerd de effectiviteit van een digitaal statiegeldsysteem in kaart te brengen. De voorwaarde, die ook in de conceptnota staat, is dat er voor heel België hetzelfde systeem moet komen. Als zou worden geconcludeerd dat het digitaal systeem werkbaar is, hoe zullen beide elementen dan op elkaar worden afgestemd?

In de conceptnota zijn een aantal criteria vastgelegd. Die heeft men afgetoetst. Bij vrijwel elk criterium, waaronder de operationele toepasbaarheid, blijken er heel veel vraagtekens te zijn. De toegankelijkheid werd getest via een aantal focusgroepen, maar de schaal was heel beperkt. Ook gaf een aanzienlijk deel van de bezoekers van Bobbejaanland aan niet te willen meedoen aan het pilootproject. Op basis daarvan vallen er dus al vragen te stellen bij de waarde van conclusies over de toegankelijkheid. Ook gaven de onderzoekers heel duidelijk aan geen conclusies te kunnen trekken over de doeltreffendheid wat het reduceren van zwerfvuil betreft. Dan kan men onmogelijk beweren dat de studie heeft aangetoond dat men verder kan doen met het digitale systeem. Ook over de opschaling kunnen geen conclusies worden geformuleerd. De studie in Wallonië zegt net het omgekeerde over de doeltreffendheid.

Verder werd aangegeven dat het wel meevalt met de fraudegevoeligheid, maar dat is zeer relatief. Zo blijken ontwaarde blikjes en flesjes toch 7,5 tot 28 procent van het geheel uit te maken, wat relatief veel is. Er worden 4,3 miljard blikjes en flesjes verkocht. Het zou dus gaan over 7,3 tot 21,5 miljoen flesjes of blikjes die in het zwerfvuil terechtkomen. De vraagsteller begrijpt de conclusie over de fraudegevoeligheid dus niet goed.

Over de betaalbaarheid doen de onderzoekers geen uitspraken, want die is afhankelijk van de keuzes die nadien worden gemaakt: wie krijgt welke verantwoordelijkheid? Als je ziet dat de VVSG verklaart dat de steden en gemeenten geen financiële last op hun nek willen krijgen, is het duidelijk dat dit moeilijk wordt.

In de conclusies werd heel duidelijk aangegeven dat het niet evident zal zijn om alle deelcomponenten van het digitaal systeem tegen 2025 te implementeren. Toch was een van de uitgangspunten dat er vanaf 2025 een statiegeldsysteem zou zijn. Een aantal heel belangrijke elementen, zoals de uitrol van ontdubbelde vuilnisbakken in heel België, lijken op die termijn ook niet haalbaar, wordt gezegd. Ook heeft de VVSG gezegd daar niet aan te zullen meewerken en is de Waalse conclusie dat men daar niet zal werken met een digitaal systeem. Er zijn dus heel wat drempels die maken dat het digitaal systeem niet uitvoerbaar is, maar in de aanbevelingen wordt helemaal voorbijgegaan aan die conclusies. Men merkt geen onoplosbare problemen, hoewel werd gezegd dat de invoering tegen 2025 niet haalbaar is. Hoe valt dat te rijmen? Er wordt geen bewijs geleverd dat het zwerfvuil hiermee zal worden verminderd, hoewel dat zeer belangrijk is.

Mieke Schauvliege vraagt zich dus af hoe men hiermee kan verdergaan. Ze wil ten slotte ook weten of er op basis van het rapport al overleg is geweest met de Waalse collega's.

2.2. Tussenkost van Willem-Frederik Schiltz

Willem-Frederik Schiltz heeft een andere lezing van het rapport en deelt de assumpties en conclusies van Mieke Schauvliege niet. Wel staan er nog vragen open. Hij is bezorgd over de lage participatiegraad. Doorheen de pilootprojecten stijgen het aantal deelnemers en hun bereidheid enorm. Er blijkt wel nog een grote drempel te zijn, zo is het aantal handelingen een obstakel. Het rapport en de presentatie maken gewag van de mogelijkheid om nog drempels weg te halen door te werken met een beveiligde omgeving zoals Payconiq. Welk perspectief heeft men op een verbetering van de cijfers als een aantal aanbevelingen ingevoerd worden?

Willem-Frederik Schiltz heeft niet begrepen dat de cijfers zo negatief zijn in vergelijking met de studies over het klassiek statiegeld in Wallonië, noch wat betreft het aandeel in het zwerfvuil, noch wat betreft de bereidheid tot participatie. Kunnen de sprekers dat meer toelichten?

Men moet eerlijk zijn: het doel van het invoeren van statiegeld is meervoudig. Het terugdringen van het zwerfvuil is er maar een van. Andere effecten moeten mee in rekening worden genomen: de omslag naar circulaire economie, het efficiënter maken van de recyclage enzovoort.

De kostprijs van een digitaal systeem ligt niet significant hoger dan dat van een klassiek statiegeldsysteem. Willem-Frederik Schiltz wil daar graag meer uitleg over.

Tegen 2025 een volledig systeem uitrollen, is inderdaad bijna onmogelijk, maar een klassiek statiegeldsysteem zal ook niet lukken tegen 2025. Vlaanderen zal er baat bij hebben om het systeem grondig voor te bereiden, men kan beter iets meer

tijd nemen voor een robuust systeem dan spijt achteraf. Wat zijn de bevindingen van de sprekers daarover?

Wat is de adoptiegraad van het digitale systeem? Wat zijn de perspectieven om die te verbeteren?

In de conclusies wordt gesuggereerd dat een beperkte communicatie mee de oorzaak kan zijn. Kunnen de sprekers de specifieke aanbevelingen, drempels of gebreken benoemen?

Is er gekeken naar het verschil in adoptiegraad bij verschillende bevolkingsgroepen? Zijn kwetsbare mensen ook in staat om met het systeem aan de slag te gaan? Is er geen vergroting van armoedecomponenten? Is het systeem voldoende toegankelijk voor mensen met een beperkte ICT-vaardigheid?

2.3. Tussenkoms van Maxim Veys

Voor Vooruit is het altijd duidelijk geweest: *Maxim Veys* is ervan overtuigd dat alleen klassiek statiegeld in staat is om het zwerfvuil te doen dalen. Dat is ook de belangrijkste reden om het in te voeren. De spreker is het ermee eens dat er nog andere redenen zijn, maar een digitaal systeem is niet per se beter om circulaire economie te stimuleren bijvoorbeeld. Voor mensen met een laag inkomen zal het zelfs een drempel vormen. Het zwerfvuil concentreert zich langs de openbare weg, onder meer door de vele internationale passages. Op dat vlak is een lage drempel, dus het klassieke statiegeld, echt wel belangrijk.

In de omliggende landen is de keuze gemaakt. Waar men een digitaal systeem heeft overwogen, heeft men zich op tijd bedacht. Maxim Veys treedt Groen bij en hoopt dat Vlaanderen dat ook doet.

Eind 2022 kondigde minister Zuhal Demir aan dat het statiegeld in 2025 zou worden ingevoerd en dat zij de voorkeur gaf aan het digitale scansysteem. Vooruit is een constructieve oppositiefractie en wil dat alle kansen geven. De fractie is de proefprojecten in Wenduine en Center Parcs van Steve Vandenberghen gaan bekijken.

Maxim Veys heeft nog veel vragen. Het eindrapport kwam er pas een halfuur vóór de hoorzitting. Het is op maandag 11 december al afgeklopt en kon dus zeker wat vroeger worden bezorgd.

De proefprojecten werden niet gevoerd op de manier die in het voorjaar door de OVAM werd voorgesteld. Er zouden drie fases zijn met telkens verschillende aanbieders. Dat waren er uiteindelijk maar twee. Fost Plus heeft dat blijkbaar naar zich toegetrokken. Waarom werd dat uit handen gegeven? Heeft de OVAM genoeg gegevens om een definitieve conclusie te trekken? Maxim Veys wijst op de aanzienlijke voorbarigheid in de presentatie.

Over de proefprojecten zijn veel bedenkingen te maken. Is er een definitieve keuze gemaakt over de te gebruiken architectuur? Blijkbaar niet. Aanvankelijk zouden meerdere toepassingen worden getest. Kan men dat toelichten?

Er zijn geen resultaten over de impact van de proefprojecten op het zwerfvuil. De methodiek laat niet toe om conclusies te trekken. Er is geen monitoring gebeurd na het project, er is geen vergelijkingsbasis. Kunnen de sprekers het ermee eens zijn dat er gefaald is om de impact op het zwerfvuil vast te stellen? Er zijn een dertigtal 'statiegeldflesjes' teruggevonden in het zwerfvuil, waarvan het statiegeld in sommige gevallen was gerecupereerd. Er zijn vuilnisbakken verplaatst om de geolocatie te beïnvloeden. Er is blijkbaar nog veel werk om het hele systeem 'fail-

proof' te maken. De fraudegevoeligheid is niet min. Klopt dat? Hoe gaat men daarmee verder? Dat is voor Maxim Veys verontrustend.

Meer dan 99 procent van de codes kon zonder problemen gescand worden bij consumptie. Wat betekent dat eigenlijk?

Bij de proefprojecten met digitaal statiegeld werden maar tienduizend van de 42.000 verkochte blikjes correct ingeleverd, één op de vier. De deelnemers hebben zo 6400 euro verloren laten gaan. Hoe kijkt de OVAM daarnaar? Hoe kan men dat een succes noemen?

Vlaanderen kent het belfortprincipe. De lokale besturen vrezen voor bijkomende kosten. Hun medewerking is niettemin noodzakelijk om de publieke vuilnisbakken te ontdebelen. Het rapport spreekt over 135.000 vuilnisbakken. Ook de VVSG kiest resoluut voor klassiek statiegeld. Heeft de OVAM nagedacht over een systeem waar de lokale besturen niet bij betrokken worden?

Maxim Veys leest in de conclusies dat het absoluut niet evident wordt om het in 2025 volledig in te voeren. Tenzij er een mirakel gebeurt, zal dat dus niet lukken.

De OVAM zegt verder dat er voldoende maatregelen nodig zijn om de toegankelijkheid te garanderen. Wordt dan gekeken naar terugnamepunten in winkels zoals bij klassiek statiegeld? Is dat een parallel systeem? Als er heel veel verschillende systemen zijn, is dat voor de burger niet echt duidelijk.

Wat de regelgeving voor overheidsopdrachten betreft is Fost Plus bij een opschaling niet aanbestedingsplichtig. Is dat wel verstandig gelet op het gedoe rond bepaalde digitale statiegeldprojecten? Zal dat transparant genoeg zijn? Hoe kijken de sprekers daarnaar?

De *voorzitter* gaat in op de opmerkingen over het laattijdig verkrijgen van het rapport. Ze wijst erop dat ze dagelijks naar dat rapport heeft gevraagd en dat het, toen het binnenkwam, meteen is doorgestuurd naar de leden.

2.4. Tussenkoms van Freya Perdaens

Freya Perdaens benadrukt dat men zeer snel heeft moeten schakelen met de pilootprojecten om van theorie naar praktijk te kunnen gaan. Ze bedankt de onderzoekers daarvoor. De onderzoeken zijn gebeurd binnen het kader dat was afgesproken: het digitale systeem moest worden getest omdat er daarvan nog geen voorbeelden waren. De vraagsteller wijst erop dat veel vragen van collega's al tijdens het werkbezoek werden beantwoord. Mieke Schauvliege wees erop dat de stuurgroep niet volledig aanwezig is, maar zij heeft daar zelf mee ingestemd: bij de regeling van de werkzaamheden is in consensus afgesproken wie zou worden gevraagd.

Er zijn inderdaad drempels. Het lijkt Freya Perdaens evident dat die drempels voor iedereen verschillend zijn. Sommige mensen zijn digitaal geletterd, andere niet. Voor sommigen is het een groot probleem om blikjes en flessen te verzamelen en naar een winkel te brengen, voor anderen niet. In de conclusies ziet ze wel een mogelijke oplossing voor die verschillende drempels, als het een en ander fysiek uitvoerbaar en te vermarkten blijkt te zijn. Dat stemt haar zeer hoopvol.

Verder wijst de vraagsteller erop dat er ook bij de invoering van de pmd-zak in 1994 weerstand was, terwijl de cijfers qua recyclage en het ophalen van gescheiden afval nu indrukwekkend zijn, niet alleen in Vlaanderen, maar in heel de EU. Dat komt omdat men niet bij de eerste weerstand is bezweken, maar heeft geïnformeerd en doorgezet. Niemand had verwacht dat er geen weerstand zou blijken uit de pilootprojecten, maar dat betekent niet dat men zich gewonnen mag geven.

Ze begrijp de vrees: wie zal de kosten dragen? Die discussie is niet nieuw: ze is er nu ook al met de lokale besturen met betrekking tot de gescheiden ophaling. Er zijn dus drempels, er is weerstand, maar er zijn geen onoplosbare problemen vastgesteld.

Er werd gewag gemaakt van allerlei systemen, digitaal en hybride. Wat is de financiële impact voor de gebruiker, bijvoorbeeld van een thuisscanner? Met welke frequentie zullen mensen die moeten vernieuwen? En hoe betaalbaar is het hybride model?

De hoofdbezorgdheid is inderdaad het reduceren van zwerfvuil. Er blijkt weinig effect te zijn op het zwerfvuil, en dat is spijtig. Zien de genodigden groeimogelijkheden op dat vlak? Kan dat worden gekeerd door beter te informeren, door vol te houden? De spreker sluit ook handhaving niet uit, aangezien het een illusie is dat iedereen zich aan de regelgeving zal houden.

Een volledige uitrol in 2025 is volgens de onderzoekers vrijwel onmogelijk. Wat is realistischer? Wat is mogelijk binnen welke tijdspanne?

2.5. Tussenkost van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts beaamt dat het niet comfortabel is om een hoorzitting te houden over een studie die men nog maar net heeft ontvangen. Zo kan men geen degelijk werk leveren. Ze heeft er alle vertrouwen in dat de voorzitter en de parlementaire diensten zo snel mogelijk hebben gehandeld, en gaat ervan uit dat de onderzoekers al evenmin aan de basis van de laattijdigheid liggen, maar dat getuigt van weinig respect tegenover het parlement. Ze hoopt dat die boodschap aankomt bij wie die moet horen.

Zwerfvuil is een moeilijke problematiek. Er wordt al ettelijke legislaturen gediscussieerd in het parlement over de vraag hoe men zwerfvuil kan terugdringen. Dat is immers het doel, en dat mag men niet uit het oog verliezen bij discussies over systemen. Voor men een systeem invoert, moet men ervan overtuigd zijn dat dat doel daardoor zal worden bereikt. In dat licht zijn statistische gegevens heel belangrijk. Men mag niet afgaan op zijn buikgevoel. Als men over heel Vlaanderen een systeem wil uitrollen, dan moet dat robuust zijn en moet men daar zeker van zijn. Uiteraard moet er daarbij oog zijn voor innovatieve oplossingen, maar er is een groot verschil tussen innovatie in een proefproject en innovatie uitrollen over heel Vlaanderen. Bij een proefproject is mislukken of minder goede resultaten boeken toegelaten, maar bij die uitrol kan men zich geen avonturen permitteren. De resultaten moeten er zijn. Daarom is Tinne Rombouts wat verbaasd door sommige toch wel bijzonder optimistische verwoordingen over resultaten, rekening houdend met hun statistisch gewicht. Dat blijkt uit persberichten vóór de hoorzitting, maar ook uit de presentatie van vandaag. Dat is lastig, want het bemoeilijkt een fundamentele parlementaire afweging en besluitvorming. Dan gaat het niet alleen over weerstand.

Er waren vier parameters die werden afgewogen: effectiviteit, toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid, fraudegevoeligheid, en privacy. Daarnaast zijn zaken zoals de uitrolbaarheid, de uitvoerbaarheid op korte termijn en het financieringsplan ook belangrijk. De vier genoemde parameters zijn cruciaal om het systeem te toetsen.

Tinne Rombouts stelt dat er tijdens de presentatie te weinig toelichting werd gegeven over de effectiviteit van het systeem tijdens het proefproject. Ze vindt het lastig dat er wordt beweerd dat de toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid van het systeem goed zitten. Er werd gesproken over de bereikbaarheid en de online bereikbaarheid van het systeem. Tijdens het proefproject in Bobbejaanland werd er

vastgesteld dat er blinde vlekken waren, waardoor men niet kon werken met de app. Ze vindt dat de gastsprekers moeten toegeven dat dat een knelpunt is.

Ook op het vlak van gebruiksvriendelijkheid waren er problemen. De cijfers over het bereik van het proefproject zijn beperkt. Dat is logisch, omdat er in een kort tijdsbestek werd gewerkt. Minstens een op de vier mensen gaf aan dat ze niet konden deelnemen, niet wilden deelnemen of moeilijkheden ervaarden. Dat is een pijnpunt waar nog aan gewerkt moet worden. De spreker wil dat dat wordt erkend. Dat er fraude werd vastgesteld, is evenzeer belangrijk om te erkennen. Ook op het vlak van privacy waren er drempels.

Tinne Rombouts heeft het dan ook moeilijk met de conclusie dat er geen onoplosbare knelpunten werden vastgesteld. Ze kreeg geen antwoord op de problemen die werden vastgesteld, en ze wil weten welke oplossingen er zijn. Volgens de spreker werden er niet voor alle problemen oplossingen aangereikt. Ze zegt niet dat de problemen per se onoplosbaar zijn, maar ze wil wel dat er oplossingen komen en ze wil ook het tijds-kader kennen.

Tinne Rombouts begrijpt dat de conclusies die werden voorgesteld in de presentatie, werden geformuleerd in consensus met de stuurgroep. In de besprekingen in het parlement werd erop gehamerd dat eender welk statiegeldsysteem vooral toegankelijk, goed en veilig moet werken voor iedereen.

Er werd benadrukt dat er een klankbordgroep geïnstalleerd moest worden. De rol van die klankbordgroep is enorm belangrijk. De spreker betreurt dat het standpunt van de klankbordgroep niet werd vermeld. Heeft die het rapport gezien en werden de conclusies ook geformuleerd in consensus met de klankbordgroep? Dat is belangrijk, omdat de klankbordgroep de gebruikers vertegenwoordigt. Zij hebben de kans om het hele verloop van het project te evalueren. Daarom wil Tinne Rombouts weten welke knelpunten de klankbordgroep identificeerde.

Er werd gewestelijk beslist om het statiegeld tegen 2025 in te voeren. Er werd gekeken naar innovatie en onderzoek voor de invoering van een statiegeldsysteem. Er werd overlegd met andere gewesten, en er werd voorbereid op het eventuele mislukken van het digitaal statiegeld, zodat er een klassiek systeem kon worden ingevoerd.

Tinne Rombouts stelde vast dat de N-VA pleit voor een hybride statiegeldsysteem. Ze wil weten wat ze zich daarbij moet voorstellen. Ze wil ook weten hoever het overleg met andere gewesten staat en welk traject daarmee wordt afgelegd. Hoe staan zij ten opzichte van onderzoeksprojecten? En wat is de stand van zaken rond het klassiek statiegeldsysteem?

2.6. Tussenkomen van Leo Pieters

Ook *Leo Pieters* betreurt dat de parlementsleden de evaluatie zo laat gekregen hebben.

Hij blijft openstaan voor mogelijke innovatieve oplossingen. Er wordt de hele tijd gesproken over mensen die hun afval al selectief sorteren. Is er ook gekeken naar wie zich bezondigt aan zwerfvuil? Waarom is er zwerfvuil en welk type mensen bezondigt zich daaraan?

Daarnaast vraagt Leo Pieters zich af wat het project financieel inhoudt, ten opzichte van het belasten van 75 tot 80 procent van de burgers, namelijk zij die hun afval wel gecontroleerd sorteren. Is dat de moeite waard? Wat is de impact ervan op de mensen die het wel goed doen?

2.7. Tussenkost van Gwenny De Vroe

Gwenny De Vroe bedankt namens de Open Vld-fractie iedereen die, ook op vrijwillige basis, meegewerkt heeft aan de totstandkoming van het hele gebeuren: van de bedrijven tot iedereen in Bobbejaanland enzovoort. Ze vindt het knap hoe snel zowel de Vlaamse economie als de OVAM en iedereen die heeft meegewerkt, hebben geschakeld. Dat levert een ongelooflijk knap rapport op, waarop nog in detail zal worden ingegaan.

Ze herhaalt dat ze zelf liever helemaal geen statiegeldsysteem zou hebben, geen klassiek, maar ook geen digitaal. Er is volgens haar tevergeefs geprobeerd om in Vlaanderen onmiddellijk te schakelen met sensibilisatiecampagnes om te proberen het gedrag van mensen te veranderen, zodat ze geen zwerfvuil meer op de grond gooien. Dat neemt niet weg dat er voor de toekomst nog veel geschakeld moet worden om de bewustwording te verbeteren.

Gwenny De Vroe is wel blij dat het digitaal statiegeldsysteem werd uitgerold, en ook de manier waarop stemt haar tevreden. Ze is de proefprojecten samen met de commissie gaan bekijken en heeft dus het systeem zelf mogen uittesten. Ze is positief verrast over de gebruiksvriendelijkheid ervan. Ook de privacybescherming werd gegarandeerd. De commissie kreeg van de verschillende projecten ook duidelijk te horen dat er bij de gebruikers van de parken een draagvlak was.

Voor Open Vld is het heel belangrijk dat er bij het inzetten van een statiegeldsysteem effectief een verbetering is op het vlak van zwerfvuil, maar ook dat de recyclagegraad, die al ontzettend goed is, nog verder de hoogte in gaat. Dat wil de fractie verzekerd zien.

Open Vld is zeer trots op de innovativiteit van de Vlaamse bedrijven en op de vooruitgang die door de studie wordt aangetoond. Zo staat op pagina 81 van het evaluatierapport dat er geen onoplosbare problemen vastgesteld zijn om verder te gaan met de invoering van een digitaal statiegeldsysteem. Dat is de allereerste zin van de conclusie van het uitgebreide rapport, waarop heel wat aanbevelingen volgen om naar definitieve oplossingen te gaan.

Gwenny De Vroe vraagt zich af wat het alternatief zal zijn, als er bijvoorbeeld een probleem wordt vastgesteld met de geolocatie in beboste gebieden. Wat toegankelijkheid betreft, ziet zij evenzeer toegankelijkheidsproblemen bij andere statiegeldsystemen. Iemand die fysiek beperkt is, heeft het moeilijk om bijvoorbeeld naar de inzamelpunten te gaan. Er wordt aangehaald dat er dus een probleem is naar toegankelijkheid op bepaalde vlakken. De spreker wil dan ook weten of er nog iets gepland is, naar ouderen toe bijvoorbeeld, en waarom die inclusiviteit niet nog iets meer getest werd. Of is er wel iets meer getest dan hier werd verteld?

Wat zij een heel groot voordeel vindt van het digitaal statiegeldsysteem, is het behoud van de blauwe zak. Ook de overschakeling naar die blauwe zak is overigens niet gemakkelijk gegaan, merkt Gwenny De Vroe op. Tot enkele jaren geleden wist niet iedereen hoe ze daarmee moesten sorteren. Vandaar ook dat de toepassing van de blauwe zak is uitgebreid, om op die manier opnieuw voor meer gebruiksgemak, meer duidelijkheid en ook een verhoogde recyclagegraad te zorgen.

Voor haar is ook de uitrol van publieke vuilnisbakken belangrijk. Die heeft drie jaar geduurd. Kan dat niet sneller? Zien de OVAM en Fost Plus nog mogelijke verbeteringen? Hoe valt dat te rijmen met de uitrol van het digitaal statiegeld?

Gwenny De Vroe heeft de definitieve versie van de Waalse studie waarnaar wordt verwezen, nog niet gezien. Er zijn wel tussentijdse, maar nog geen definitieve

conclusies. Ze vraagt zich bovendien af of in die studie wel zwerfvuilnulmetingen gebeurd zijn.

De eerste zin van de conclusie over het pilootproject in Bobbejaanland is: "Als we naar de zwerfvuilcijfers kijken, zien we dat het effect groter is dan wat het effect van puur het statiegeld had kunnen zijn." In de conclusie over het pilootproject in De Haan staat: "De zwerfvuiltellingen binnen het pilootproject tonen aan dat het aandeel van gecodeerde items en het aantal blikjes en flesjes in het zwerfvuil daalt naar het einde van het project toe." Gwenny De Vroe vindt dat heel positief en kijkt ernaar uit hoe dat in de toekomst nog kan verbeteren. Ze is immers van mening dat de OVAM en Fost Plus daaruit geleerd zullen hebben hoe ze de communicatiestrategie bij de definitieve uitrol op Vlaams niveau nog kunnen verbeteren om ervoor te zorgen dat die zwerfvuilcijfers al van in het begin zeer goed zijn.

De spreker is er ten slotte van overtuigd dat er naast het digitaal statiegeldsysteem nog een extra incentive gegeven kan worden naar verenigingen en burgers om de zwerfvuilproblematiek verder op te lossen. Ze betreurt het dat dit niet getest is in de pilootprojecten. Zo is er in de commissie al gepraat over de Click. Sommige commissieleden denken dat dat ook een statiegeldsysteem is, maar de Click is een beloningssysteem. Ze wil weten of de OVAM en Fost Plus nog incentives overwegen om bij verenigingen en burgers die nu werken in de vele intercommunales, nog een grote tand bij te steken.

3. Antwoorden door de sprekers

Werner Annaert bevestigt dat 2025 de doelstelling blijft, ook al zal het moeilijk zijn om die termijn te halen. De OVAM zal daartoe alles in het werk stellen, zoals ze dat in het dossier in kwestie wel vaker heeft gedaan. Dat is trouwens ook naar aanleiding van de hoorzitting gebeurd: de stuurgroep van de proefprojecten heeft met oog op de hoorzitting nog heel wat werk verzet om objectieve en gedeelde conclusies te kunnen trekken uit de proefprojecten. Dat was geen sinecure, aangezien er toch wel uiteenlopende belangen spelen.

Het lijkt de spreker het beste dat de vertegenwoordigers van Fost Plus eerst de operationele vragen beantwoorden, want zij hebben die kant van het verhaal uitgewerkt en uitgerold. Nadien zal Luc Goeteyn de meer beleidsmatige vragen beantwoorden.

3.1. Antwoorden door Fost Plus

Steven Boussemaere benadrukt dat Fost Plus samen met Fevia, Comeos en de drankenproducenten een jaar lang hemel en aarde hebben verzet om een succes te maken van de pilootprojecten. Het was een huzarenstuk om een volledig nieuw en innovatief systeem te ontwikkelen, inclusief bijbehorend platform, zeker gezien de korte termijn.

Er waren vragen over de toegankelijkheid van het systeem. Hoe wordt het systeem bijvoorbeeld aangepast voor mensen met een beperking of mensen die minder digitaal vaardig zijn? Na overleg met de stuurgroep heeft Fost Plus een vragenlijst opgesteld voor alle gebruikers van het systeem in de pilootprojecten. Daarnaast zijn er workshops georganiseerd voor mensen met een visuele, geestelijke of mobiliteitsbeperking. Dat gaf hun niet alleen waardering, maar heeft ook voor input gezorgd om de proefprojecten te kunnen evalueren.

Wat doeltreffendheid betreft: het aandeel drankverpakkingen in het zwerfvuil is in de proefregio's gedaald. De vraag is dan in hoeverre dit volledig te danken is aan de invoering van statiegeld. De spreker benadrukt dat er voor elk mogelijk statiegeldsysteem nood zal zijn aan een integrale aanpak, met naast het eigenlijke systeem

ook een sensibiliserings- en communicatiecampagne, omdat statiegeld ten opzichte van de pmd-zak een bijkomende inspanning vergt en dus een gedragsverandering impliceert. Het voordeel van het digitale statiegeldsysteem is dat mensen ook buitenshuis hun lege verpakkingen kunnen ontwaarden en op die manier kunnen bijdragen tot een vermindering van zwerfvuil en het verder verhogen van de recyclagegraad.

Er waren ook vragen over de betaalbaarheid. Dat aspect maakt deel uit van de oefening die de bedrijven aan het maken zijn. In het evaluatierapport staat met welke zaken men rekening moet houden om een inschatting te maken van de kosten, maar het blijft een inschatting, want het systeem is voorlopig alleen op kleine schaal getest en moet ook nog op bepaalde vlakken worden bijgestuurd voor het over heel België in werking kan treden.

De eerste inschatting van de kostprijs is heel hoog: bijna 200 miljoen euro. Dat hoge bedrag is evenwel niet eigen aan het digitale karakter van het systeem, want uit studies blijkt dat ook een klassiek statiegeldsysteem een serieuze investering vraagt.

Wat zijn de perspectieven op het vlak van resultaten en adoptiegraad? Uit de pilootprojecten heeft men kunnen afleiden dat statiegeld potentieel heeft. In de testgebieden gingen de resultaten in elk geval in stijgende lijn.

Wat de fasering betreft, waren er drie fases vooropgesteld. De vooropgestelde derde fase, de open omgeving, is volgens de spreker meegenomen door het luikje Center Parcs uit te breiden met de open omgeving in Wenduine. Er is dus wel degelijk getest in de open omgeving.

Het platform Samen voor Slim Statiegeld heeft al meerdere keren met de lokale besturen samengezeten en heeft voor hen een infosessie en twee fysieke workshops georganiseerd. Het blijft de intentie van het platform om de dialoog verder te zetten, in het bijzonder over de rol van lokale besturen binnen het systeem en over de ontubbeling van de openbare vuilnisbakken. De aanbevelingen daarvoor lijken de spreker duidelijk.

Een thuisscanner is voornamelijk bedoeld voor mensen met een beperking, beperkte digitale vaardigheden of zonder smartphone. In die gevallen zal de scanner gefinancierd worden vanuit het systeem. Via een waarborgsysteem zal ook wie een thuisscanner verkiest omwille van het comfort, een thuisscanner kunnen gebruiken. De thuisscanner moet wel de uitzondering zijn; de digitale applicatie vormt de basis van het systeem.

Uit discussies blijkt dat er vraag is naar inzamelpunten voor mensen die bijvoorbeeld geen persoonsgegevens willen delen. In die punten kunnen ze hun statiegeld dan terugkrijgen in de vorm van een voucher of cash. Dat is evenwel een pure aanvulling en zal moeten gebeuren op vrijwillige basis, want het aantal ontwaardingspunten in het digitale systeem is al immens: thuis, op kantoor, in de sportclub, in openbare gebouwen, gewoon onderweg enzovoort.

In 2022 heeft het bedrijfsleven de integrale aanpak 'Every Packaging Counts' voorgesteld, met de blauwe zak, het digitaal statiegeldsysteem, de uitbreiding van de producentenverantwoordelijkheid, preventie, hergebruik, communicatie en handhaving als pijlers. Een laatste element betreft extra incentives, een beloningssysteem naar analogie met de Click. Ook op dat laatste element bouwt Fost Plus verder.

3.2. Antwoorden door de OVAM

Luc Goeteyn neemt de beleidsvragen voor zijn rekening, te beginnen met de rol en houding van de VVSG. De VVSG is een volwaardig lid van de stuurgroep en heeft zich ook achter het verslag en de conclusies geschaard. De VVSG vreest wel dat het lokale niveau bij de invoering van het systeem een te groot deel van de kosten zal moeten dragen, bijvoorbeeld voor de aankoop van vuilnisbakken en het beheer ervan of de verdeling van de scanners. Over die aspecten, die vrees bij de lokale besturen, zal nog overleg moeten plaatsvinden.

De klankbordgroep is heel regelmatig betrokken bij de voortgang van het proces en de proefprojecten en heeft ten volle de kans gekregen om haar inbreng en beoordeling te geven. Het verslag van de laatste samenkomst van de klankbordgroep is als bijlage opgenomen en verwerkt in het eindverslag. Het eigenlijke eindverslag is evenwel niet meer voorgelegd aan de klankbordgroep.

Met de andere gewesten zijn er op verschillende niveaus contacten: binnen de IVC, tussen de kabinetten, tussen de betrokken agentschappen, enzovoort. Er zaten ook vertegenwoordigers van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en het Waalse Gewest in de klankbordgroep. De OVAM is op haar beurt dan weer lid van de stuurgroep van de Waalse studie, die nog niet is afgerond.

Het klopt dat er nog heel wat openstaande vragen zijn, dat niet alle knelpunten zijn weggewerkt, maar dat staat de gemaakte conclusies niet in de weg. Het zal een kwestie van hard werk zijn om de knelpunten weg te werken, maar de spreker is ervan overtuigd dat een oplossing mogelijk is, zeker voor technische aspecten. De timing kan wel in het gedrang komen, omdat niet zeker is hoelang het zal duren om alle knelpunten weg te werken. In dat opzicht kan flexibel omgaan met de vooropgestelde timing van 2025 zeker helpen om meer perspectief te bieden op een succesvolle invoering.

De lage participatiegraad en de beperkte impact op het zwerfvuil op het terrein zijn objectieve vaststellingen uit de proefprojecten. Natuurlijk, de evaluatie betreft vijf plaatsen waar gedurende korte tijd testen hebben gelopen. Initieel had men een groter aantal mogelijke proefprojecten voor ogen, maar gezien de krappe timing en de intensieve voorbereiding was dat niet mogelijk. Los daarvan heeft elk nieuw systeem nu eenmaal een aanlooptijd en komt het pas na enige tijd en met volgehouden inspanningen tot zijn recht. Er moeten ook flankerende maatregelen genomen worden.

Statiegeld is bovendien maar een van de mogelijke instrumenten om zwerfvuil en de selectieve inzameling van verpakkingen aan te pakken, ten dele omdat maar 40 procent van het zwerfvuil binnen de scope van statiegeld zal vallen. Voor 60 procent van het zwerfvuil zullen dus andere beleidsinstrumenten nodig zijn. Extra incentives kunnen daar een rol in spelen. En sowieso zal er nood zijn aan een communicatie- en sensibiliseringscampagne op maat van verschillende doelgroepen.

Het zogenaamde daderprofiel – wie laat zwerfvuil achter? – was geen onderdeel van de proefprojecten, maar het is wel een relevante vraag. Vanuit Mooimakers is een studie opgezet om daar meer inzicht in te krijgen. Het rapport daarvan wordt op korte termijn afgerond.

Wat de overheidsopdrachtenregelgeving betreft: strikt juridisch gezien geldt in dit dossier geen openbare aanbestedingsplicht op Fost Plus als organisatie, maar dat wil niet zeggen dat dat niet op een vrijwillige basis kan gebeuren. Dat zal ook de aanbeveling daarover zijn.

4. Bijkomende vragen van de commissieleden

4.1. Tweede tussenkomst van Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege dankt de sprekers voor hun antwoorden. Ze heeft vernomen dat de studie van het Waalse Gewest in januari in het Waals Parlement wordt voorgesteld. Ze stelt voor om die studie, met de conclusie dat het niet-digitale systeem er het beste uitkomt, ook in de commissie Leefmilieu onder de loep te nemen.

Ze heeft gehoord dat de VVSG het eens is met wat in het rapport staat. De organisatie heeft haar standpunt toegelicht in een brief die de commissieleden op 12 december 2023 ontvangen hebben. Daarin stellen ze dat ze “tegen de invoering van het digitale statiegeldsysteem zijn zoals het op vandaag wordt voorgesteld, namelijk waarbij de inzameling via het openbaar domein verloopt en lokale besturen een rol moeten spelen bij de verdeling van de thuisscanner (...) Meer concreet is de VVSG tegen elk scenario waarbij terugname van drankverpakkingen via het openbaar domein verloopt.” Een paragraaf verder staat: “De VVSG vraagt evenwel dat de Vlaamse Regering zich houdt aan de timing die ze zichzelf heeft opgelegd in de conceptnota van 23 december 2022, namelijk de implementatie van het statiegeldsysteem in 2025. De VVSG wijst erop dat er nog steeds een aantal fundamentele vragen zijn bij het digitale statiegeldsysteem waarop vandaag nog te weinig antwoorden zijn. Het gaat bijvoorbeeld over digitale inclusie, fraudebestrijding en privacy; hier moet op korte termijn een antwoord op komen.”

Volgens Mieke Schauvliege lijkt dit moeilijk te rijmen met het feit dat de VVSG zich met die studie akkoord verklaard heeft. Samen met Tinne Rombouts heeft de spreker ook al aangegeven dat aan de opgelegde criteria volgens de conceptnota onduidelijke conclusies worden gekoppeld, zoals bijvoorbeeld die rond effectiviteit. Ze stelt ook dat de mondelinge aanbevelingen nog meevallen in vergelijking met de aanbevelingen in de presentatie, waar, volgens haar, kop noch staart aan te krijgen is. Enerzijds wordt gezegd dat er nog veel onduidelijkheid is, anderzijds dat er geen obstakel is om het systeem uit te rollen. Mieke Schauvliege heeft, zelfs na alle antwoorden op de vragen van de commissieleden, de indruk dat de aanbevelingen bijna losstaan van de studie en de conclusies die OVAM zelf gepresenteerd heeft. Ze is dus helemaal niet overtuigd.

Bovendien hebben de sprekers tijdens hun toelichting ook aangegeven dat de stuurgroep dit rapport enkele dagen voor de hoorzitting heeft afgerond en dat de klankbordgroep die betrokken was tot op het einde van de pilootprojecten, het eindrapport nog niet gezien heeft. In het laatste verslag van de klankbordgroep van 22 november 2023 werd beloofd dat het rapport een week later zou worden afgerond en dan met het kabinet van minister Zuhail Demir zou worden afgetoetst of ze het nog zouden kunnen bekijken. Dat dat niet is gebeurd, vindt Mieke Schauvliege problematisch, omdat in de klankbordgroep enerzijds de gebruikers zitten maar anderzijds onder andere ook de milieubewegingen, die heel hard hameren op de zwerfvuilmeters.

Ze is het eens met de stelling dat het systeem maar een deel van het zwerfvuilprobleem zal oplossen, maar het gaat dan wel om een groot deel. Ook uit buitenlandse studies en praktijken blijkt dat het invoeren van statiegeld niet het enige middel is, maar wel het enige middel dat zo veel impact heeft op de hoeveelheid zwerfvuil. Dit wordt dus onterecht geminimaliseerd.

Op 22 november 2023 heeft minister Zuhail Demir in antwoord op een vraag van Gwenny De Vroe gezegd dat ze zou kiezen voor het gemakkelijkste en meest gebruiksvriendelijke systeem dat gegarandeerd minder zwerfvuil zou opleveren. Mieke Schauvliege leidt uit de conclusies van de OVAM niet af dat het digitale systeem die garanties zou bieden en vindt dat er nog heel wat werk aan de winkel is. Ze concludeert dat er sinds het begin van de studie al een jaar verloren is gegaan

en dat het beter was geweest om op basis van de buitenlandse studies meteen te gaan voor een niet-digitaal statiegeldsysteem. Op die manier zou de deadline van 2025 gehaald zijn, aldus de spreker.

4.2. Tweede tussenkomst van Maxim Veys

Maxim Veys complimenteert de sprekers met de snelheid van uitvoering, maar merkt op dat er ook omstandigheden waren waardoor ze het zo snel moesten doen, namelijk het getalm van de Vlaamse meerderheid. Hij wijst ook op het regeerakkoord, waarin naar het zwerfvuil verwezen wordt als reden om een statiegeldsysteem in te voeren.

Verder merkt de spreker op dat in een vergrijzend Vlaanderen niet mag worden onderschat dat het moeilijk is om mee te kunnen in de digitalisering. Dat is ook te zien in de resultaten: 75 procent leverde niet in. Het lid uit ook zijn bedenkingen bij de manier waarop zaken geformuleerd worden in het rapport. Dat het niet evident is om in te voeren, betekent dat de Vlaamse Regering hierover moet overeenkomen, en dat is waar het zal slabakken.

Maxim Veys rondt af met enkele korte vragen. Welke oplossingen zijn er tegen fotofraude? En aangezien blijkt dat de pilootprojecten wegens hun beperkte schaal en korte looptijd niet tot een duidelijke conclusie leiden, is er dan niet gewoon een jaar verloren? Kunnen die projecten ook maar iets vertellen over de mogelijke impact van digitaal statiegeld op zwerfvuil? Kan er met wetenschappelijke zekerheid gezegd worden dat er een impact is? Maxim Veys meent van niet, en besluit dat dat de enige conclusie is die uit het voorliggende rapport kan worden getrokken.

4.3. Tweede tussenkomst van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts verwijst naar de onderhandelingen met de andere gewesten die tegelijk met de pilootprojecten liepen en wil in die zin niet spreken over een verloren jaar. Het is immers altijd belangrijk om in te zetten op innovatie en kansen om nieuwe zaken te ontwikkelen. Het lid is er dan ook van overtuigd dat het een zinvol project is, maar roept tegelijk op tot een realistische kijk op hoever men staat. Er zijn kansen, maar ook nog een aantal knelpunten waarvoor men waakzaam moet zijn. Rond fraudegevoeligheid bijvoorbeeld blijft Tinne Rombouts met onbeantwoorde vragen zitten. Bovendien vergt de invoering van een statiegeldsysteem een voorbereidingstijd van een jaar, tenminste als het systeem op punt staat, wat nu nog niet zo is.

Wat de inzamelpunten betreft, wijst Tinne Rombouts op de bezorgdheid van lokale besturen, die de kosten en de praktische organisatie niet op hen afgewenteld willen zien. Denken de sprekers dan aan diverse digitale inzamelpunten waar men effectief ook een terugbetaling krijgt? Of gaat het over algemene openbare inzamelpunten, ook via een ander inzamelsysteem? Hoe ziet men die praktische uitvoering concreet?

Het lid onderstreept dat het digitale en het klassieke systeem hier niet tegenover elkaar worden geplaatst. Als men de mensen meeneemt in een digitaal systeem, is het wel cruciaal om ervoor te zorgen dat ze effectief overal kunnen ontwaarden. Zo niet, betekent dat het failliet van het systeem. Op een moment dat men zo'n systeem installeert, moet het ook effectief werken.

Tinne Rombouts geeft aan dat de blauwe zak een heel belangrijke rol heeft. Maar wat als men blik en pet daaruit zou halen? Is er een inschatting van de impact op de blauwe zak, zowel qua volume als financieel, van de invoering van een klassiek statiegeldsysteem? Verder wil men de recyclagegraad zo hoog mogelijk brengen, maar dan moet het product ook voldoende zuiver zijn. Is er een studie die aangeeft

dat bij de invoering van digitaal statiegeld, waarbij alles met de blauwe zak wordt opgehaald, die fractie meer vervuild zou zijn en dus tot een lager recyclagepercentage zou leiden dan bij een klassiek systeem?

Tot slot herhaalt Tinne Rombouts haar vraag in verband met het overleg met de andere gewesten. Hoe staat het met dat overleg, ook over de andere systemen? Kan het parlement enig inzicht krijgen in hoe de andere gewesten zich positioneren wat betreft het digitale systeem en eventuele andere systemen?

4.4. Tweede tussenkomst van Freya Perdaens

Freya Perdaens noemt de timing van de hoorzitting de organisatie van de eigen teleurstelling. Door artikels in de pers over de pilootprojecten rond het digitaal statiegeld voelden de commissieleden zich opgejaagd om een hoorzitting te houden, terwijl ze niet eens wisten of het rapport er wel op tijd zou liggen. Dat het rapport grondiger afgewerkt had kunnen zijn en dat het parlement het erg laat ontvangen heeft, is dan ook mede de verantwoordelijkheid van de parlementsleden zelf.

Groen en Vooruit stellen in deze commissie dat er een jaar verloren is door onderzoek te doen en dat er te lang getalmd is. Maar in het federale parlement, waar die partijen deel uitmaken van de meerderheid, komt men pas in 2024 met rapporten.

Het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering hebben de keuze gemaakt om de digitale optie te onderzoeken omdat het klassieke statiegeld elders al ingevoerd was. *Freya Perdaens* had het persoonlijk nuttig geacht om het klassieke statiegeld verder bouwend op pmd te onderzoeken. Nu is men appels met peren aan het vergelijken. Een klassiek statiegeldsysteem is in het verleden nooit ingevoerd op een plaats waar een pmd-zak, zoals in Vlaanderen, al in gebruik was. Het is dus moeilijk om de afweging te maken, omdat men gaat kijken naar andere landen die in een volledig andere situatie zitten. Hetzelfde gaat op voor het effect op zwerfvuil.

Freya Perdaens is het er helemaal mee eens dat men de blinde vlekken zo goed mogelijk moet verhelpen.

Hacking is een heel duidelijke en pertinente bezorgdheid bij het digitale systeem. De spreker wijst erop dat in juli 2023 de grote fabrikant van klassieke statiegeldsystemen zodanig gehackt was dat in Nederland alles uitviel. Is dat klassieke systeem dan superfraudegevoelig of is men ook dat zichzelf aan het wijsmaken? Volgens *Freya Perdaens* is men de eigen frustratie aan het organiseren. Daar doet men de burger geen plezier mee.

Tijdens het werkbezoek in Center Parcs zag *Freya Perdaens* veel Nederlandse en Duitse nummerplaten, landen waar het klassieke statiegeld is ingevoerd. Zijn de mensen die wel de vergelijking kunnen maken, bevraagd over hoe hun ervaring was van beide systemen naast elkaar?

4.5. Opmerking van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts reageert dat ze allesbehalve gefrustreerd is maar wel degelijk werk wil kunnen leveren. Ze vindt het onrespectvol om een hoorzitting te houden terwijl men niet alle studiewerk heeft kunnen bekijken.

4.6. Tweede tussenkomst van Leo Pieters

Leo Pieters stelt dat het digitaal gebruik bij ouderen toch een probleem is. Hij snapt dat jongere mensen dat niet direct zien, hoewel er ook jongeren zijn die een probleem hebben met de digitalisering. Het systeem zou zo toegankelijk mogelijk en voor iedereen bruikbaar moeten zijn.

4.7. Tweede tussenkomst van Gwenny De Vroe

Gwenny De Vroe haalt aan dat er naast de smartphones ook publieke vuilnisbakken zijn waar mensen naartoe kunnen gaan.

Gwenny De Vroe is enorm trots op het parcours dat afgelegd is. Ze is het niet eens met de sprekers die zeiden dat er een jaar tijd verloren is. Dat er nog heel veel te leren valt, ziet men in de aanbevelingen. Maar er wordt onderschat op welke manier men met dit studiewerk vooruitgang maakt op het vlak van innovatie, bedrijven op de kaart zetten, de EU-koploperspositie bestendigen, op welke manier men naar minder zwerfvuil zou kunnen gaan en de recyclagegraad gaat kunnen verhogen.

Wat voor haar heel belangrijk is, is het gebruiksgemak, duidelijkheid, het behoud van de blauwe zak en de mogelijkheid om ook van thuis te scannen door middel van die blauwe zak. Ze heeft altijd duidelijk gezegd dat ze liever geen statiegeldsysteem heeft, maar als het er dan toch moet komen, is ze voorstander van het digitale systeem.

Gwenny De Vroe is heel blij met het resultaat en het rapport. Zij ziet geen onoplosbare problemen. Ze kijkt wel bezorgd uit naar de snelle uitrol op alle vlakken, zodat men de koploerspositie op het vlak van recyclagegraad nog kan verbeteren en een voorbeeld kan zijn voor andere landen.

Men moet zeker blijven inzetten op sensibilisering en gedragsverandering blijven stimuleren. Daar is al heel veel moeite voor gedaan en daarin zijn stappen vooruitgezet. Mooimakers blijft toekomstgericht van cruciaal belang.

Gwenny De Vroe wijst op mogelijk frauduleuze praktijken, bijvoorbeeld dat men thuis een blikje ontwaardt en het nadien toch in de natuur gooit. Ook daar kan nog onderzoek verricht worden. Stel dat er dan met incentives gewerkt wordt en dat een vereniging of een burger dat blikje opraapt in de natuur, inscant en ziet dat het al ontwaardt is, dan is er wel een directe 'lead' naar waar die ontwaarding naartoe gegaan is. De spreker beseft dat dat privacygevoelig ligt, maar op het vlak van handhaving moet er nog een tand bijgestoken kunnen worden. In het vervolg van de werkgroepen kan worden bekeken hoe daar nog stappen kunnen worden vooruitgezet.

4.8. Opmerking van Leo Pieters

Leo Pieters gaat daarop in. Als het zo voorgesteld wordt dat men het blikje kan traceren als het gevonden wordt, dan hoeft men alleen de mensen die iets weggoien zo te traceren. De rest, die 80 procent, hoeft zich daar niets van aan te trekken. Maar er is dan wel een probleem met de privacy.

4.9. Slotopmerking van Gwenny De Vroe

Gwenny De Vroe reageert dat dat volgens de privacywetgeving niet kan. De privacybescherming is cruciaal en wordt in de studie gegarandeerd. Volgens haar moet er nog harder worden ingezet op handhaving en beboeting.

5. Bijkomende antwoorden door de sprekers

Dat het een digitaal statiegeldsysteem betreft, betekent niet dat men digitaal vernuft in huis moet halen om met het systeem te kunnen werken, verzekert *Veerle Put*, want tijdens de ontwikkeling van het systeem is zeer hard ingezet op inclusiviteit.

Er is inderdaad nog geen finale applicatie die zonder meer over heel België kan worden uitgerold, maar dat was ook niet de doelstelling. Fost Plus heeft een jaar lang verschillende versies van de applicatie getest via verschillende proefprojecten, heeft de mogelijkheden afgetoetst, heeft daar heel wat uit geleerd en heeft de conclusies daarvan in het eindverslag neergeschreven. Nu is er een heel goed zicht op de vereisten, en kan Fost Plus een 'request for proposal' de wereld in sturen.

Naast de applicatie is er trouwens de thuisscanner, dus er zijn meerdere mogelijkheden, net om ervoor te zorgen dat iedereen, ook wie om welke reden dan ook minder goed overweg kan met een smartphone, thuis met het systeem zal kunnen werken. Die thuisscanner is zo ontworpen om het zo eenvoudig mogelijk te maken om thuis te ontwaarden: tijdens het ontwaarden is er een simpel auditief en visueel signaal om aan te geven of de ontwaarding gelukt is en meer dan dat kan het apparaat ook niet.

Is er ruimte voor verdere ontwikkeling en optimalisering? Ja. Is het mogelijk om in de applicatie foto's te weigeren van iemand die de QR-code op een vuilnisbak fotografeert? Ja. Op heel wat van de vragen is er al een antwoord, al was het natuurlijk niet mogelijk om elk aspect in de pilootprojecten te testen. De antwoorden op al die specifieke vragen staan wel in het rapport.

Uiteraard verloopt alles GDPR-gewijs zoals het hoort. In het rapport staat goed beschreven hoe de technologische kant van het verhaal, ook op dat vlak, in elkaar zit.

Steven Boussemaere beantwoordt de vraag over de pmd-zak en een klassiek statiegeldsysteem. Als alle flesjes en blikjes uit de blauwe zak zouden verdwijnen, dan zou dat geen noemenswaardige besparing betekenen op het vlak van ophaling en sorteren: de vuilniswagen moet blijven uitrijden, de zakken moeten nog altijd opgehaald worden – al zullen die dan misschien iets minder wegen of zullen het er iets minder zijn – en de sorteerinstallaties zijn gebouwd en zijn gedimensioneerd naar de inhoud en het volume van de huidige blauwe zak. Bovendien zou de invoering van een klassiek systeem ook de uitbouw van een volledig nieuwe logistieke cyclus vereisen, wat een grote investering met zich mee zou brengen. Met die kennis in-dachtig, heeft Fost Plus van bij het begin een digitaal systeem met behoud van de blauwe zak als uitgangspunt naar voren geschoven.

Wat de kwaliteit van de fracties betreft: ook voor de leden van Fost Plus die dranken op de markt brengen is circulariteit, bottle-to-bottlerecycling, een heel belangrijk punt. Dat bewijst de sector trouwens al, want 70 procent van de plastic flessen die met de blauwe zak worden opgehaald, wordt gerecycleerd om er nieuwe flessen van te maken. In Charleroi is een petrecyclagefabriek gebouwd die uitsluitend werkt met petflessen uit de pmd-zak en die er recyclage van maakt die opnieuw wordt gebruikt voor nieuwe petflessen.

Steven Boussemaere wijst er tot slot nog op dat ook een klassiek statiegeldsysteem niet altijd perfect werkt. Het digitale karakter van het systeem dat getest is, is niet noodzakelijk een extra horde. Geen enkel systeem is vrij van technische problemen of van fraude.

Werner Annaert stelt dat het werk niet af is. In het voorjaar van 2024 zullen de in de stuurgroep betrokken actoren nog werken aan een actieplan om de resterende

zaken uit te klaren, onder andere de dialoog met en de rol van de lokale besturen. Een wondermiddel voor inzameling heeft de spreker niet direct voor ogen, en daarom is de aanbeveling voorlopig om in te zetten op een combinatie van verschillende mogelijkheden.

Voorts overlegt de OVAM zeer intens met haar Waalse en Brusselse pendant, niet alleen over hun studies, maar ook over de erkenning van Fost Plus en de interregionale samenwerkingsakkoorden over zwerfvuil. Het thema wordt dus door alle gewesten goed opgevolgd.

6. Slotopmerkingen

Tinne Rombouts komt terug op haar vraag over de blauwe zak en het recyclagepercentage. Heeft Fost Plus studiemateriaal over mogelijkheden om de recyclagegraad van een bepaalde fractie omhoog te krijgen?

De VVSG zit mee aan tafel, zit mee in de stuurgroep. De klankbordgroep heeft het eindrapport niet meer gekregen, maar is er voor die klankbordgroep nog een rol in de toekomst? Wat is hun rol in het verdere traject?

Volgens *Luc Goeteyn* heeft de klankbordgroep het rapport ondertussen wel ontvangen en zal ze daar haar opmerkingen op kunnen formuleren. De OVAM wil zelf ook meer duidelijkheid over het verdere traject. De uitdagingen en aandachtspunten zijn geformuleerd, maar hoe het verdere proces zal lopen en wie daar welke rol in zal opnemen, zal na een beslissing van de Vlaamse Regering verder besproken worden met het kabinet van de minister.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Freya PERDAENS
Mieke SCHAUVLIEGE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

Fevia	Federatie Voedingsindustrie
GDPR	General Data Protection Regulation
GEB	Gegevensbeschermingseffectbeoordeling
IVC	Interregionale Verpakkingscommissie
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
pet	polyethyleentereftalaat
pmd	plastic flessen, metaalverpakkingen, drankkartons
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten